

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-82>

Марков Дмитро, аспірант Інституту сходознавства ім. А. Кримського (науковий керівник: доктор історичних наук І. В. Отощенко)

Гімалайська зброя у колекції Музею-арсеналу Львівського історичного музею

Ключові слова: меч кора, гімалайська зброя, Непал, Тибет, буддійське мистецтво, Львівський історичний музей, Стефан Стасяк.

Dmytro Markov, PhD student
at the Institute of Oriental Studies named after A. Krymskyi
(academic mentor: Doctor of Historical Sciences I. Otoshchenko)

Himalayan weapons in the collection of the Arsenal museum of the Lviv Historical Museum

Abstract: The collection of the Lviv Historical Museum contains weapons tentatively attributed as a pair of Himalayan blades of the 18th century and a sword from Nepal (Kora, Inventory No. 018110), tentatively dated to the middle of the 18th century. The issues of attribution and provenance of these items are discussed.

Key words: bark sword, Himalayan weapon, Nepal, Tibet, Buddhist art, Lviv Historical Museum, Stefan Stasiak.

У Музеї-Арсеналі, що є відділення ЛІМ зберігається найрізноманітніша зброя з понад 30 країн різних епох. Серед них чільне місце займає зброя східна: у колекції присутні експонати з країн від Близького Сходу до Далекого Сходу. Це також і експонати з Південно-Східної Азії та з Азії Південної: у експозиції можна побачити знаменитий кинджал крис, балійські ритуальні ножі, та низку видів мечів, шабелів і кинджалів епохи Великих Моголів з Індії тощо.

Унікальною у східному сегменті колекції ЛІМ є група експонатів з гімалайських країн. Вона представляє Тибет і Непал. Необхідно зазначити що час та історія формування колекції, як і самі об'єкти лишаються в українській науці малодослідженими.

Як тибетську зброю, у ЛІМ атрибутовано пару подібних (одного типу) ножів із вигнутою формою клинка. Вони мають інвентарний номер 017942/1 та 017942/2, а в інвентарній книзі ЛІМ (11.01.1979–9.10.1979, від номера 1 по номер 396) ножі мають номери 3-18 і 3-19. Визначені експонати були і описані Пельчик Б. Р. Дослідниця припускає, що вони були виготовлені у Тибеті (?) у XVIII ст. З інвентарної книги стає зрозумілою історія цих предметів до їхнього потрапляння до ЛІМ. Відомо, що пара гімалайських клинків належали львівському художнику епохи модерну (сецесії) Т. Рибковському (1848–1926), який був відомий своїми малюнками Львова та серією робіт, присвяченою гуцулам. 1918 р. Т. Рибковський продав ножі Музею Яна III, де вони перебували до 1940 р., а потім вже стали частиною колекції ЛІМ.

Як саме тибетська (?) зброя потрапила до художника, поки що не вдалося встановити.

Ножі, як вже зазначалося, датовано XVIII ст. Однак за загальною стилістикою видається складною їхня атрибуція. Існують сумніви щодо походження зброї: вони мало подібні (якщо взагалі подібні) до інших гімалайських клинків. Форма клинка і фактура металу радше відсилає до Південно-Східної Азії (Бірма, Таїланд або Індонезія). Таке припущення також підтвердив своїми коментарями провідний дослідник гімалайської зброї з Музею Метрополітен (Нью Йорк) Дональд Ла Рокка (приватна комунікація, червень 2022).

Одним із гімалайських експонатів у колекції ЛІМ є меч з Непалу, відомий як *кора* (Інв. № 018110). Він датований сер. XVIII ст. і згідно з інвентарною книгою ЛІМ потрапив до колекції 1940 р. (до того зберігався як депозит у Музеї Яна III). У інвентарній книзі експонатів ЛІМ фондової групи «Зброя» (397-907) меч *кора* має номер 3-403 (9.10.1979–19.11.1980, фонд NP-2591, опис 3), опис О. І. Перелгіної (9.10.1979 р.). Нажаль, історія меча до цього моменту поки не з'ясована, однак цей факт відправляє нас до міжвоєнного часу, коли Львів належав Польщі. Можна припустити, що поява такого експонату пов'язана із діяльністю у місті важливого сходознавчого осередку. Так, у Львові працювала ціла плеяда видатних сходознавців, зокрема індолог С. Стасяк. Тому меч міг бути привезений ним з його поїздки до Індії у 1930-х рр., а зрештою потім і потрапити до Музею Яна III як депозитарій 1940 р. а опісля – і до ЛІМ. Обставини передачі меча як депозита точно також не відомі, але скоріше за все було пов'язано із приходом до Львова радянської влади у 1939 р.

Датування меча сер. XVIII ст. після проведених досліджень є також дискусійним меч може бути і дещо пізнішого часу. Аналогії із *корами* в інших зібраннях і колекціях та стилістика виконання, дозволяють припустити, що меч треба віднести до XIX ст., можливо до 2 пол. XIX ст. Виконано його у стилістиці т. зв. «індо-перського меча *кора*». Про це свідчить іконографія, стиль, текстура металу, а також не типове для *кор* руків'я (ефес). Ефес меча справді перського або індо-могольського стилю, в той час як *кори* майже всіх основних типів мали круглі гарди (біля клинка і біля навершя). Отже віднести меч до періоду зародження сучасної єдиної держави Непал у 1750–1760 рр. (епоха «гуркських воєн», коли князь Прітхві Нараян Шах об'єднував гімалайські князівства в єдине королівство), як ми раніше припускали, зараз здається некоректним.

